

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA PLENARĂ
 A SOVIETULUI DIN MOSCOVA
 20 NOIEMBRIE 1922 ¹⁷⁴

(Aplauze furtunoase, „Internaționala“.)
 Tovarăși! Îmi pare foarte rău și vă cer multe scuze pentru faptul că n-am putut veni mai devreme la ședința dumneavoastră. Pe cât știu, ați vrut încă de acum câteva săptămîni să-mi oferiți posibilitatea să vizitez Sovietul din Moscova. N-am reușit să fac acest lucru, deoarece, datorită bolii mele, începînd din luna decembrie, eu, ca să mă exprim în limbaj profesional, mi-am pierdut pentru un timp destul de îndelungat capacitatea de muncă și, ca urmare a capacității de muncă scăzute, m-am văzut nevoit să amîn de la o săptămîină la alta această vizită. Am fost, de asemenea, nevoit să-l împovărez și pe tov. Kamenev cu o parte considerabilă din munca mea, cu care la început, după cum vă amintiți, l-am împovărat pe tov. Țiurupa, iar apoi pe tov. Rîkov. Și trebuie să spun că el — ca să recurg la o comparație pe care am mai folosit-o și altădată — s-a pomenit pe neașteptate înhămat la două căruțe. Totuși — ca să reiau aceeași comparație — trebuie să spun că acest cal s-a dovedit a fi extrem de capabil și de zelos. (Aplauze.)
 Dar, oricum, nu se cuvine ca cineva să tragă la două căruțe, și eu aștept acum cu nerăbdare momentul cînd se vor întoarce tovarășii Țiurupa și Rîkov, ca să repartizăm cît de cît echitabil această muncă. Mie însă, din cauza scăderii capacității de muncă, îmi trebuie pentru rezolvarea problemelor un timp mult mai lung decît aș fi dorit.

În decembrie 1921, cînd am fost silit să-mi întrerup complet lucrul, ne aflam la sfîrșit de an. Pe atunci noi înfăptuiam trecerea la noua politică economică, și încă de pe atunci s-a văzut că această trecere, deși a fost pornită încă de la începutul anului 1921, este destul de grea, aș spune chiar foarte grea. A trecut mai bine de un an și jumătate de cînd realizăm această trecere și se pare că ar fi de acum timpul ca majoritatea oamenilor să fie trecuți la noile lor posturi și repartizați potrivit noilor condiții, în special potrivit condițiilor noii politici economice.

În ce privește politica externă, la noi s-au produs foarte puține schimbări. În acest domeniu, noi am urmat drumul pe care am mers și mai înainte, și eu cred că pot spune cu conștiința împăcată că l-am urmat în mod absolut consecvent și cu un succes deosebit. În legătură cu aceasta nu este nevoie să vă prezint un raport amănunțit : eliberarea Vladivostokului, demonstrația care a urmat după aceea și declarația de alipire la statul nostru federativ, pe care ați citit-o zilele acestea în ziare, au dovedit și arătat cît se poate de clar că în această privință nu este nevoie de nici o schimbare¹⁷⁵. Ne aflăm pe un drum care a fost trasat absolut limpede și precis și, în mod vădit pentru toate statele din lume, ne-am asigurat succesul, cu toate că unele din ele sînt și acum gata să declare că nu vor lua loc la aceeași masă cu noi. Cu toate acestea, relațiile economice și, după ele, și cele diplomatice intră, trebuie să intre și vor intra neapărat pe făgașul lor normal. Orice stat care se opune acestei normalizări riscă să se afle în întîrziere și, poate, să se pomenească, în legătură cu vreo chestiune esențială, într-o situație defavorabilă. Asta o vedem acum cu toții, și nu numai din ziare. Cred că și în călătoriile lor prin străinătate tovarășii au prilejul să se convingă cît de mari sînt schimbările care s-au produs pînă acum. În această privință, noi — ca să mă folosesc de o veche comparație — n-am avut nevoie de transbordare în alt tren sau în altă diligență.

Cît despre politica noastră internă, transbordarea pe care am făcut-o în primăvara anului 1921 și care ne-a fost dic-

tată de împrejurări extrem de importante și de convingătoare — astfel că între noi n-au existat nici un fel de discuții sau divergențe în această privință — continuă încă să ne creeze unele greutăți și chiar să ne pricinuiască, aș putea spune, mari greutăți. Și asta nu pentru că ne-am fi îndoit de necesitatea unei asemenea cotituri — în această privință n-au existat nici un fel de îndoieli — și nici pentru că ne-am fi îndoit că experiența acestei noi politici economice o să ne aducă succesele la care ne-am așteptat. Pot afirma cu toată certitudinea că în această privință, atît în rîndurile partidului nostru cît și în acelea ale imensei mase de muncitori și țărani fără partid, n-au existat nici un fel de îndoieli.

Sub acest aspect problema nu prezintă nici un fel de dificultate. Dificultățile provin din faptul că în fața noastră s-a ivit o sarcină pentru a cărei rezolvare foarte adeseori e nevoie să atragem noi oameni și care ne cere să aplicăm măsuri și metode extraordinare. La noi se manifestă încă îndoieli în ce privește justetea unui lucru sau a altuia, se produc încă schimbări într-o direcție sau alta, și trebuie să spun că ele vor dura încă destul de multă vreme. „Noua politică economică“ ! O denumire ciudată. Această politică am numit-o noua politică economică fiindcă ea reprezintă un pas înapoi. În prezent noi ne retragem, mergem oarecum înapoi, dar facem asta pentru ca întîi să ne retragem, iar apoi să ne luăm avînt pentru a face un salt și mai mare înainte. Numai cu această condiție am mers înapoi, aplicînd noua noastră politică economică. Unde și cum va trebui acum să ne regroupăm, să ne adaptăm, să ne reorganizăm, pentru ca după retragere să începem o cît mai dîrză ofensivă, nu știm încă. Pentru a înfăptui în ordine normală toate aceste acțiuni, e nevoie să măsurăm nu de două ori, cum spune o zicală, ci de zece ori înainte de a lua o hotărîre. Această cerință se impune pentru a face față greutăților extraordinare ce ne stau în cale în rezolvarea tuturor sarcinilor și problemelor noastre. Știți foarte bine cu cîte sacrificii au fost obținute toate realizările noastre, știți cît de mult a durat războiul civil și cîte eforturi ne-a cerut. Dar iată că acum recucerirea Vladivostokului ne-a dovedit (ce-i drept, Vladivostokul este departe, dar el este totuși un oraș al nostru) (a p l a u z e î n d e l u n g r e p e t a t e),

ne-a dovedit tuturor simpatia generală pentru noi, pentru realizările noastre. Și aici și acolo e tot R.S.F.S.R. Această simpatie ne-a salvat și de dușmanii dinăuntru și de cei din afară, care s-au năpustit asupra noastră. Mă refer la Japonia.

Am cucerit o situație diplomatică bine definită, care nu este altceva decît o situație diplomatică recunoscută de toată lumea. Dumneavoastră vedeți toate acestea, vedeți rezultatele, dar cît timp ne-a trebuit ca să le obținem ! Am obținut acum recunoașterea drepturilor noastre de către dușmanii noștri, atît în politica economică cît și în cea comercială. Acest fapt e dovedit de încheierea unor acorduri comerciale.

Putem vedea pentru ce nouă, care de un an și jumătate am pornit pe drumul așa-numitei noi politici economice, ne este atît de greu să mergem pe acest drum. Trăim într-un stat care e atît de ruinat de război, care a fost în așa măsură scos de pe orice făgaș cît de cît normal și care a suferit și a îndurat atîtea, încît acum, vrînd-nevrînd, trebuie să pornim, în toate calculele noastre, de la un procent mic, de la procentul de dinainte de război. Această măsură o aplicăm la condițiile noastre de viață, o aplicăm cîteodată cu multă nerăbdare și ardoare și totdeauna căpătăm convingerea că în acest domeniu există greutăți imense. Sarcina pe care ne-am pus-o ni se pare și mai mare cînd o comparăm cu condițiile existente într-o obișnuită țară burgheză. Ne-am pus această sarcină pentru că am înțeles că nu ne putem aștepta la un ajutor din partea unor țări bogate, așa cum se obișnuiește în asemenea împrejurări *. După războiul civil am fost puși într-o situație aproape identică cu boicotul, adică ni s-a spus : nu vom întreține cu voi legăturile economice pe care sîntem obișnuiți să le întretinem și care în lumea capitalistă constituie ceva normal.

A trecut mai mult de un an și jumătate de cînd am pășit pe calea noii politici economice, s-a scurs și mai multă

* În stenogramă urmează mai departe următorul text : „și chiar dacă am avea în vedere, bunăoară, dobînzile nemăispomenit de ridicate pe care, în aceste cazuri, trebuie să le plătească statul căruia — după cum se spune de obicei — i se vine în ajutor. De fapt, ele sînt cu totul departe de a da un ajutor. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume și să ne întrebăm dacă n-ar fi mai indicat să se folosească o denumire mai puțin delicată decît aceea de ajutor, dar chiar și aceste condiții obișnuite s-au dovedit a fi apăsătoare pentru noi”. — *Nota red.*

vreme de cînd am încheiat primul nostru acord internațional, și cu toate acestea întreaga burghezie și toate guvernele continuă să practice un asemenea boicot împotriva noastră. Nici nu ne-am putut aștepta la altceva atunci cînd am trecut la noile condiții economice, și cu atît mai mult nu ne-am îndoit de faptul că trebuie să efectuăm această trecere și că trebuie să ne asigurăm singuri succesul. Cu cît trece timpul, cu atît devine mai limpede că orice ajutor care ni s-ar fi putut da și care ni se va da de către țările capitaliste nu numai că nu va înlătura această situație, dar, după toate probabilitățile, în majoritatea covârșitoare a cazurilor ea se va accentua, se va înăsprî și mai mult. „Să ne ajutăm singuri“, ne-am spus noi. „Ajutați-vă singuri“, ne spune aproape fiecare dintre statele capitaliste cu care încheiem unele tranzacții, cu care avem anumite relații, cu care începem tratative, de orice ordin ar fi ele. Și în aceasta constă mai ales greutatea. Trebuie să ne dăm seama de această greutate. Noi am făurit orînduirea noastră de stat în mai mult de trei ani de muncă extraordinar de grea și plină de un eroism de neînchipuit. În condițiile în care ne-am aflat pînă acum n-am avut timp să cercetăm dacă nu cumva distrugem și ceea ce nu trebuie, dacă nu cumva vom face prea multe sacrificii, fiindcă sacrificiile au fost destul de numeroase, fiindcă lupta pe care am început-o noi atunci (acest fapt vă e bine cunoscut, așa că nu e nevoie să insist prea mult asupra lui) a fost o luptă pe viață și pe moarte împotriva vechii orînduiri sociale, pentru a ne făuri dreptul la existență și la dezvoltare pașnică. Acest drept l-am dobîndit prin luptă. Acestea nu sînt cuvintele noastre, nu sînt depozițiile unor martori care ar putea fi acuzați de părtinire față de noi. Acestea sînt depozițiile unor martori care se află în lagărul dușmanilor noștri și care, desigur, sînt părtinitori, dar nicidecum față de noi, ci față de alții. Acești martori s-au aflat în lagărul lui Denikin, s-au aflat în fruntea ocupanților. Și știm că părtinirea lor ne-a costat foarte scump, ne-a costat multe distrugerî. Din cauza lor am avut tot felul de pierderi, am pierdut valori de tot felul și, într-o măsură nemaipomenit de mare, valoarea cea mai de preț — viețile omenești. Acum

trebuie să analizăm cu toată atenția sarcinile noastre și să înțelegem că principala sarcină ce ne revine azi este să nu cedăm nimic din ceea ce am cucerit. Și nu vom ceda nici una din vechile cuceriri. (A p l a u z e.) În același timp, avem în fața noastră o sarcină cu totul nouă ; ceea ce este vechi poate să devină de-a dreptul un obstacol. A înțelege această sarcină este mai greu ca orice. Și ea trebuie înțeleasă pentru ca să învățăm să muncim în condiții când, ca să zic așa, trebuie să facem o răsucire bruscă. Eu cred, tovarăși, că aceste cuvinte și lozinci sînt lesne înțelese fiindcă, timp de aproape un an cît am fost nevoit să lipsesc, dumneavoastră, care aveți de-a face în mod direct cu problemele muncii, ați avut în mod practic prilejul să reflectați asupra acestui lucru și să vorbiți despre el în diferite feluri, în sute de ocazii, și sînt convins că aceste reflexii vă pot duce doar la o singură concluzie : în momentul de față ni se cere într-o măsură și mai mare acea elasticitate de care am dat dovadă pînă acum pe cîmpurile de bătălie ale războiului civil.

Nu trebuie să renunțăm la ceea ce e vechi. O serie întregă de concesiuni prin care noi ne apropiem de țările capitaliste dau deplină posibilitate acestor țări să reia legăturile cu noi și le asigură profituri care cîteodată sînt, poate, mai mari decît trebuie. În același timp noi le cedăm numai o mică parte din mijloacele de producție, care se află aproape în întregime în mîinile statului nostru. Zilele acestea, în coloanele ziarelor s-au purtat discuții în legătură cu concesiunea propusă de englezul Urquhart ¹⁷⁶, care pînă acum, în războiul civil, a luptat mai tot timpul împotriva noastră. El spunea : „Ne vom atinge scopurile noastre în acest război civil împotriva Rusiei, împotriva aceleiași Rusii care a cutezat să ne priveze de cutare și cutare lucruri“. Și după toate acestea a trebuit să intrăm în relații cu el. N-am respins asemenea relații, le-am acceptat cu cea mai mare bucurie, dar am spus : „Să ne fie cu iertare, dar ceea ce am cucerit n-o să mai dăm înapoi. Rusia noastră este atît de mare, dispunem de atîtea posibilități economice și totuși considerăm că nu e cazul să refuzăm amabila dumneavoastră propunere ; dar o s-o examinăm cu sînge rece, ca niște oameni de afaceri“. Ce-i drept, prima noastră convorbire

n-a dus la nici un rezultat, fiindcă, din motive politice, noi n-am putut să acceptăm propunerea lui. A trebuit să-i răspundem printr-un refuz. Atîta vreme cît englezii n-au vrut să recunoască dreptul nostru de a participa la tratativele în problema strîmtorilor, a Dardanelelor, a trebuit să răspundem printr-un refuz, însă îndată după acest refuz a trebuit să procedăm la o analiză realistă a acestei probleme. Am chibzuit dacă este sau nu în avantajul nostru, dacă este sau nu convenabil pentru noi să acordăm această concesiune, și în caz că este, în ce condiții. A trebuit să purtăm discuții asupra prețului. Iată, tovarăși, un exemplu, care arată în ce măsură problemele trebuie puse acum altfel decît le puneam înainte. Înainte un comunist spunea : „Îmi dau viața“, și i se părea că asta e ceva foarte simplu, deși nu totdeauna era chiar așa de simplu. Acum însă în fața noastră, a comuniștilor, stă cu totul altă sarcină. Acum trebuie să calculăm totul și fiecare din noi trebuie să învețe a fi un om calculat. Trebuie să calculăm cum să ne asigurăm existența într-o ambianță capitalistă, cum să obținem avantaje de la dușmanii noștri, care, desigur, se vor tocmi cu noi, care nu s-au dezvățat de tocmeală și care se vor tocmi pe socoteala noastră. Acest lucru, de asemenea, nu-l uităm și nu ne închipuim cîtuși de puțin că s-ar putea ca niște reprezentanți ai comerțului să se transforme în miei și, odată deveniți miei, să ne acorde pe degeaba tot felul de avantaje. Așa ceva nu se întîmplă și nici nu nădăjduim să se întîmple, și ne bizuim pe faptul că, fiind obișnuiți să dăm o ripostă, vom ști să ne descurcăm și de data asta, să facem și comerț, să realizăm un câștig și să ieșim din situații economice grele. Or, tocmai sarcina asta este foarte grea. Și rezolvarea ei ne preocupă pe noi în momentul de față. Aș vrea ca noi să ne dăm bine seama cît de mare este prăpastia dintre sarcina veche și cea nouă. Dar oricît de adîncă ar fi această prăpastie, noi am învățat în război să manevrăm și trebuie să înțelegem că manevra în fața căreia ne aflăm acum este una dintre cele mai grele ; însă se pare că ea va fi ultima. Trebuie să ne încercăm puterile și să dovedim nu numai că am învățat pe de rost lecțiile de ieri și să repetăm ceea ce am învățat. Să ne fie cu iertare, dar noi am început să

învățăm din nou și vom învăța în așa fel ca să obținem un succes sigur și evident pentru toți. Și, în numele acestei învățături, cred că acum trebuie din nou să ne asigurăm unii pe alții, cu toată fermitatea, că ceea ce denumim noua politică economică constituie o retragere, și ne-am retras în așa fel încît să nu mai cedăm nimic în plus, și totodată să acordăm capitaliștilor avantaje care să determine orice stat, oricît de ostil ne-ar fi el, să încheie tranzacții și să stabilească relații cu noi. Tov. Krasin, care a avut numeroase întrevederi cu Urquhart — acest conducător și sprijinitor al întregii intervenții —, spunea că Urquhart, după ce a făcut toate încercările de a ne impune cu orice preț vechiul regim în întreaga Rusie, s-a așezat la masă cu el și a început să discute : „Cît costă ? Cît aveți ? Pe cîți ani ?“ (A p l a u z e.) De aici pînă la încheierea a o serie de acorduri de concesiune și pînă la statornicirea, în acest fel, a unor relații contractuale absolut precise, stabile din punctul de vedere al societății burgheze, e încă destul de mult ; dar noi vedem de pe acum că ne apropiem de acest obiectiv, că sîntem foarte aproape de el, dar nu l-am atins încă. Acest lucru, tovarăși, trebuie să-l recunoaștem și să nu ne îngîmfăm. Sîntem încă departe de a fi obținut pe de-a-ntregul ceea ce e menit să ne facă puternici, independenți și să ne dea certitudinea deplină că nu trebuie să ne temem de nici o tranzacție capitalistă, că, oricît de grea ar fi o tranzacție, noi o vom încheia, vom înțelege ceea ce este esențial în ea și o vom realiza. De aceea activitatea începută de noi în acest domeniu — atît cea politică, cît și cea de partid — trebuie continuată ; de aceea e necesar să trecem de la metodele vechi la altele cu totul noi.

Aparatul de stat a rămas la noi tot cel vechi, și sarcina noastră în momentul de față este să-l transformăm și să-l punem pe baze noi. Nu putem să-l transformăm dintr-o dată, dar trebuie să orînduim totul în așa fel, încît comuniștii pe care-i avem să fie repartizați în mod just. Este necesar ca acești comuniști să conducă aparatul în care lucrează, iar nu — cum se întîmplă adeseori la noi — ca ei să se lase conduși de acest aparat. Aici n-avem nimic de ascuns și trebuie să prezentăm lucrurile în mod deschis. Astfel de sarcini ne stau în față și astfel de greutăți avem de întîm-

pinat, și asta tocmai într-un moment cînd am pășit pe drumul nostru practic, cînd trebuie să ne apropiem de socialism nu ca de o icoană solemn zugrăvită. Trebuie să urmăm o direcție justă și este necesar ca totul să fie controlat, ca masele, în totalitatea lor, și întreaga populație să controleze drumul nostru și să spună : „Da, acest regim este mai bun decît cel vechi“. Iată ce sarcină ne-am pus noi. Partidul nostru, care reprezintă un mic grup de oameni în raport cu întreaga populație a țării, și-a asumat această sarcină. Acest sîmbure și-a pus drept sarcină să transforme totul, și îl va transforma. Că aceasta nu e o utopie, ci un fapt real, pe care oamenii îl trăiesc, am dovedit-o. Acest lucru l-am văzut cu toții, el a și fost înfăptuit. Trebuie să transformăm totul în așa fel, ca întreaga majoritate a maselor muncitoare, a țăranilor și muncitorilor, să spună : „Nu voi vă laudați, ci noi vă laudăm, noi spunem că ați obținut rezultate mai bune și că de aci înainte nici un om cu judecată nu se va gîndi vreodată să se întoarcă la vechea stare de lucruri“. Dar la o asemenea situație noi n-am ajuns încă. *De aceea n.e.p.-ul continuă să fie lozinca principală, imediată, atotcuprinzătoare a zilei de azi.* Nici una din lozincile pe care le-am învățat ieri n-o s-o uităm. Acest lucru îl putem spune cu toată certitudinea oricui, fără nici o ezitare, și fiecare pas întreprins de noi este o mărturie în acest sens. Dar noi mai trebuie să ne acomodăm încă noii politici economice. Toate părțile ei negative, pe care nu este nevoie să le înșir aici și pe care dumneavoastră le cunoașteți cît se poate de bine, trebuie să știm să le remediem, să le reducem la un anumit minim ; trebuie să știm să organizăm totul cu socoteală. Legislația noastră ne dă deplină posibilitate să facem acest lucru. Vom fi noi în stare să rezolvăm această problemă ? Sîntem încă departe de ceva precis. Noi o studiem încă. În fiecare număr al ziarului nostru de partid găsim zeci de articole în care se spune că la fabrica cutare, la fabricantul cutare sînt cutare condiții de arendă, în timp ce acolo unde este director un tovarăș comunist sînt cutare condiții. Dar aduce beneficii acest lucru, este el justificat sau nu ? Am pătruns în miezul problemelor de fiecare zi, și aceasta e o mare cucerire. Socialismul nu mai e acum o problemă de viitor îndepărtat, o

schemă abstractă sau o icoană. În ceea ce privește icoanele, noi am rămas la vechea noastră părere, cât se poate de proastă. Noi am introdus socialismul în viața de toate zilele și acum trebuie să ne descurcăm. Iată care este sarcina zilei de astăzi, iată care este sarcina epocii noastre. Permiteți-mi să închei prin a-mi exprima convingerea că, oricât de grea ar fi această sarcină, oricât de nouă ar fi ea în comparație cu cele de pînă acum și oricât de multe ar fi greutatețile pe care ni le provoacă încă, noi cu toții împreună, dacă nu mâine, apoi în cîteva ani, vom rezolva neapărat această sarcină, astfel că Rusia n.e.p.-ului va deveni o Rusie socialistă. (Aplauze furtunoase și îndelung repetate.)

„Pravda” nr. 263
din 21 noiembrie 1922

Se tipărește după textul
apărut în ziar,
confruntat cu stenograma

o mare organizație și să exercite o înrîurire considerabilă. Curînd după plecarea lui Barbusse (în aprilie 1924) din postul de redactor al revistei „Clarté”, aceasta și-a pierdut caracterul progresist; în 1928 ea și-a încetat apariția, iar grupul s-a destrămat.

În biblioteca personală a lui V. I. Lenin, la Kremlin, se păstrează manifestul grupului, întocmit de H. Barbusse — cartea „O rază în întuneric. Ce vrea grupul «Clarté»” —, cu dedicația: „Lui Lenin, primul care a scris marile legi nescrise, omagiu fierbinte. Henri Barbusse”. — 321.

- 474 *Plenara Sovietului din Moscova*, care se întrunise laolaltă cu plenarele tuturor Sovietelor raionale din Moscova în sala Teatrului mare, a ascultat raportul de activitate al prezidiului Sovietului din Moscova și al comitetului său executiv, în preajma noilor alegeri pentru Sovietul orășenesc și pentru Sovietele raionale. V. I. Lenin a venit la ședință după epuizarea problemelor de pe ordinea de zi. „Apariția pe scena a tov. Lenin — scria „Pravda” într-o scurtă notă informativă — a fost întâmpinată cu urale și cu aplauze îndelungate, care s-au transformat în puternice ovații, acoperind aproape de desăvîrșire acordurile nu mai puțin puternice ale «Internaționalei», executată de orchestra... Ovațiile au continuat tot timpul cît a durat tripla executare a «Internaționalei». Tov. Lenin încearcă sa-și înceapă cuvîntarea, dar este mereu întrerupt de strigăte entuziaste ce se aud din toate părțile: «Trăiască conducătorul revoluției mondiale!», «Trăiască tovarășul Lenin!»”. Deși slăbit de boală, își amintesc participanții la plenară, Vladimir Ilici a vorbit cu mult elan. Cuvîntarea sa a fost „deosebit de optimistă și însuflețitoare” (vezi Amintiri despre V. I. Lenin, partea a 2-a, București, Editura politică, 1958, p. 522).

Aceasta a fost ultima manifestare publică a lui V. I. Lenin. — 322.

- 175 V. I. Lenin se referă la hotărîrea din 14 noiembrie 1922 a Adunării Populare a Republicii Extremului Orient privind unirea acesteia din urmă cu R.S.F.S.R., hotărîre a cărei adoptare a fost anunțată la 15 noiembrie 1922. Textul complet al hotărîrii a fost publicat în presă la 21 noiembrie 1922, a doua zi după ce Lenin și-a rostit cuvîntarea de față. — 323.
- 176 La sfîrșitul lunii octombrie — începutul lunii noiembrie 1922 au apărut la rubrica „Discuții” a ziarului „Pravda” cîteva articole consacrate încheierii acordului cu L. Urquhart. Discuția fusese organizată la propunerea lui V. I. Lenin. În scrisoarea sa din 30 octombrie 1922 către G. L. Peatakov și M. I. Frumkin, Lenin scria: „Telegrama primită cu privire la întrevvedereea dintre tov. Krasin și împuternicitul lui Urquhart ne obligă să accelerăm publicarea articolelor consacrate acestei probleme. De aceea, vă rog să publicați chiar mîine în «Pravda» articolul lui Peatakov, menționînd că se publică ca material de discuție. Poimîine trebuie publicat articolul lui Frumkin sau al altcuiva, la alegerea

acestui" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). — 327.

- 177 *Al V-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat* a avut loc la Moscova între 16 și 21 noiembrie 1922. La congres au participat 201 delegați. Printr-un vot al Congresului al VI-lea al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat din gubernia Tver, V. I. Lenin a fost ales delegat de onoare la cel de-al V-lea Congres general, care, la rîndul său, l-a ales președinte de onoare și i-a adresat un mesaj de salut. Congresul a discutat următoarele probleme: darea de seamă a C.C. al sindicatului, sarcinile imediate ale sindicatului, probleme organizatorice, lucrările de stabilire a tarifelor de salarizare și altele. Mesajul de salut al lui Lenin, primit după încheierea lucrărilor congresului, a fost citit la 24 noiembrie 1922 în prima ședință a noului prezidiu al Comitetului central al Sindicatului lucrătorilor din aparatul de stat. Sarcinile trasate de Lenin, precum și recomandarea sa ca problema aparatului de stat să formeze obiectul unei dezbateri speciale au stat la baza pregătirii și a tuturor lucrărilor Congresului al VI-lea al lucrătorilor de stat din Rusia, în ziua deschiderii căruia, la 21 decembrie 1922, mesajul de salut al lui Lenin a fost citit în fața delegaților. — 332.
- 178 Scrisoarea lui V. I. Lenin a fost trimisă membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu rugămintea de a se pronunța asupra propunerii privind reducerea programului de reparații navale. — 333.
- 179 Este vorba de comisia numită de C.C. al P.C. (b) din Rusia în vederea examinării planului anual de construcții navale și de lucrări de fortificații. — 333.
- 180 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, discutînd în ședința sa din 30 noiembrie 1922 programul de reparații navale, a hotărît ca suma totală a alocațiilor pentru reparații navale să fie redusă la 8 000 000 de ruble. La propunerea lui V. I. Lenin, fondurile economisite au fost alocate Comisariatului poporului pentru învățămîntul public (vezi volumul de față, p. 348). — 334.
- 181 Este vorba de următoarea obiecție formulată de Troțki pe scrisoarea adresată de Lenin la 25 noiembrie 1922 membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia și trimisă lor spre a se pronunța asupra ei: „Nu pot considera drept justă o asemenea metodă de reducere «din ochi»“. — 334.
- 182 La votarea propunerii lui V. I. Lenin formulată în scrisoarea precedentă, L. B. Kamenev s-a pronunțat pentru aprobarea sumei de 10 000 000 de ruble, motivîndu-și votul prin aceea că „comenzile au și fost trimise“ uzinelor. — 335.
- 183 *Al IV-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din învățămînt* s-a ținut la Moscova între 21 și 26 noiembrie 1922. La congres au participat 183 de delegați. În centrul atenției con-